

Uttale til jordbruksforhandlingene 2016

Fra møtet om uttale jordbruksforhandlingene 1. mars 2016 på Skarstua ved Molde

Fra venstre: 1. vara Vegard Smenes, Averøy, Oddvar Tynes, Stranda (Felleskjøpet), rådgiver Rose Bergslid, Tingvoll, Norvald Dalsbø, Sogn og Fjordane (TINE), nestleder Gunnhild Overvoll, Stranda, styremedlem Petter Melchior, Norddal, Reidar Lindset, Vestnes (Norsvin), fylkesleder Inge Martin Karlsvik, Eide, Audun Skjervøy, Norddal (grønttalsperson i Bondelaget), styremedlem Anne Katrine Jensen, Gjemnes, Ivar Aae, Averøy (Landbruk Nordvest), org.-sjef Arnar Lyche, Molde, Konrad Kongshaug, Averøy (TYR), styremedlem Oddvar Mikkelsen, Surnadal, Brit-Kari Hauger, Molde (Nortura), ass. landbrukdir. Ottar Longva, Molde (Fylkesmannen) og Tormod Sylte, Fræna (Felleskjøpet). (Foto: Arild Erlien).

Møre og Romsdal Bondelag mottok innspill til årets jordbruksforhandlinger fra 26 lokale Bondelag. I tillegg leverte 8 samarbeidende organisasjoner skriftlig uttale.

Fylkesstyret behandlet uttalen til jordbruksforhandlingene 2016 i styremøte **1. mars**. I forkant av møtet deltok 9 representanter fra regionale samvirke- og landbruksorganisasjoner med innspill til uttalen.

Uttalen ble utdelt og drøftet på fylkesårsmøtet i Møre og Romsdal Bondelag **5. mars**. Framsatte endringsforslag ble nedstemt.

Oppsummering over de mest prioriterte tiltakene

I alle år har vi krevd kronemessig lik utvikling med andre næringer, og at gapet gradvis må tettes. Dette prinsippet må videreføres. Det er viktig å ha stort fokus på de overordnede prinsippene. Målet må være å få til en best mulig avtale. Det må legges kloke strategier på hva en kan forhandle om og hva vi må stå steilt på. Å unngå negative irreversible endringer, som endringer i overordnede lover, forskrifter og omsetningsregioner, må prioriteres. Ikke minst må kanaliseringspolitikken styrkes. Landbrukspolitikken må tilpasses lokale forhold og gjøre det lønnsomt å bruke lokalprodusert fôr framfor importerte råvarer, og da trenger vi mer budsjettmidler. Bonden må kunne ha levelig inntekt

Bondelagets Servicekontor AS

Postadresse:
PB 2047 Moldegård 6402 Molde

Besøksadresse:
Fannestrandveien 63. Molde

Telefon:
71 20 28 90

Mobil:
41 41 88 71

E-postadresse
more.romsdal@bondelaget.no

Møre og Romsdal Bondelag
Bondelagets Servicekontor AS

Org.nr.: 939678670
Org.nr.: 985063001 MVA

Bankkonto:
Bankkonto:

8101.05.12891

Internet:
www.bondelaget.no/moreogromsdal

av ett årsverk arbeid uansett produksjon. Med underskudd på grovfôrbasert kjøtt, og nedgang i fôrproduksjonen, må vi stimulere til økt arealproduktivitet.

Våre prioriterte hovedsatsingsområder er:

- Melk – på små og mellomstore bruk
- Storfekjøttproduksjon i distrikts-Norge

Pris

Importvernet må styrkes. Vi tåler ikke enda mer svekkelse i importvernet. Da klarer vi ikke å opprettholde dagens råvarepriser, og norsk landbruk blir sentralisert, eller historie. Handlingsrommet som tollvernet gir må utnyttes så mye som mulig. For enkelte husdyrproduksjoner er markeds-situasjonen vanskelig, men for storfekjøtt skal det være rom i markedet for å øke prisene vesentlig. Vi tilrår også en forsiktig økning i målpri-sen på melk. Prissetting må skje i samråd med markedsregulator.

Budsjettoverføringer

Budsjettmidler må økes. Skal vi få jordbruksavta-le må staten være villig til å bruke budsjettmidler i vesentlig større grad enn i fjor. Vi er skeptisk til å heve arealtilskuddene på grovfôr og korn. Pro-duktiviteten må stimuleres. Store arealtilskudd gjør det viktigere med mye areal enn store av-linger. Særdeles skeptisk er vi til å ta ned dist-riktstilskudd for å heve arealtilskudd (se under distrikt). Underdekning på storfekjøtt må inne-bære mer budsjettmidler til beite. Velferdsord-ningene må følge kostnadsutviklingen.

Om lausdriftskravet skal gjennomføres må det oppfølges av en betydelig øke i investeringsmid-ler, spesielt på små og mellomstore bruk. Disse utgjør en så stor del av volumet at det er nød-vendig for å opprettholde produksjonen og ut-nytte arealet.

Struktur

Møre og Romsdal Bondelag mener det er viktig å bevare struktur differensieringen i husdyrtilskud-dene. Det å styrke ordningene som stimulerer beiting er viktig med tanke på å bremse struk-turutviklingen. Beiting er og med å legitimere næringa blant forbrukerne. De små brukene har de to siste årene hatt dårligere inntektsutvikling, denne utviklingen må stoppes. Alle må med vi-dere.

Distrikt

Distriktsprofilen i tilskuddsordningene må beva-res. Distriktstilskudd for melk, egg og kjøtt er viktigst, i tillegg til de ulike fraktilskuddene. Distriktstilskuddet er målrettet ned på gardsnivå og med garantert distriktsvirkning og bør være et av de prioriterte tiltakene. Distriktstilskuddet er knyttet til faktisk levert produkt og kompen-serer kostnadene etter mengde. Distriktstilskud-det imøtekommer derfor også de litt større bru-kene i forhold til kostnadene som følger med produksjonsomfanget. Dessuten har det ikke kostnadsdrivende effekt på leiejord slik som are-altilskudd. De er billig å forvalte og lett å kontrol-lere.

De distriktsvirkemidlene vi har er viktig å behol-de for å ta vare på landbruket i distriktsfylkene. Skal vi nå Stortingets målsetting om økt produk-sjon på norske ressurser trengs likevel en mer offensiv satsing. Nøkkelen ligger i det norske grovfôret i distriktene. Budsjettmidlene må spe-sielt treffe bruk i områder med vanskelig drifts-forhold. Det er avgjørende med god lønnsomhet på små og mellomstore bruk som bruker de norske grovfôrressursene der de er.

Grovfôr og beite

Vi ønsker at større del av fôret til drøvtyggere skal være grovfôr. For å få dette til er det viktig at økonomien i husdyrproduksjonen er god. Det å dyrke godt grovfôr koster. Vi nevner drenering, beitedrift, fornying av eng og ikke minst arbeids-kraft. Skal vi utnytte norsk grovfor og korn best mulig er det ikke fornuftig å øke ytelsen i melke-produksjonen ytterligere.

Skal produksjonen på norske ressurser økes må tilskudd til dyr på beite økes.

Flere lokallag har nevnt at økt arealtilskudd fører til økte leiepriser og økt spekulasjoner i arealtil-skudd.

Fôropptakskravet på 50 % beitegras ved tildeling av beitetilskudd må reduseres. Kravet kan virke mot sin hensikt. Det bør innføre graderte satser for ulik lengde på beitesesongen. For eksempel 50 % tilskudd ved 8 uker, 100 % for 12 uker og 120 % for 16 uker.

Korn og kraftfôr

Det må være rom for en moderat økning av kornpris som i hovedsak dekkes ved prisnedskrivning. På nåværende tidspunkt er det vanskelig å ta ut fôrkornprisøkning oppover i verdikjeden. Kornbonden må få dekt kostnadsøkning. Heving av kornøkonomien bør komme på produsert mengde, ikke minst for å øke total produksjon. Utnytt handlingsrommet innenfor dagens tollvern for å stimulere norsk matkornproduksjon. Fraktstøtteordningene for korn og kraftfôr må styrkes. Vi foreslår å innføre et nytt arealtilskudd – til olje- og proteinvekster. Dette må være så stort at det er lønnsomt på linje med korn.

Næringsutvikling og kapitaltilgang

Den totale potten for investeringsmidler må økes. Det må målrettes mot:

- Små og mellomstore melkebruk
- Storfekjøttproduksjon
- Fornyng av frukttrefelt

Investeringsstilskudd er viktig for å få fornyet bygningsmassen på grunn av stort etterslep. Det er også investeringsbehov for å tilpasse beitekravet i løsdriftsfjøs. Bruksutbygging må i større grad tilpasses driftsgrunnet på garden.

Skal løsdriftskravet gjennomføres må en betydelig investeringspakke på plass dette året. Viss ikke må kravet fjernes. Investeringsfond må innføres. Det er viktig at de fylkesvise tildelingene er så stor at maksrammene for tilskudd kan utnyttas. Fylkene må ha reell styringsmulighet over bruken av midlene.

Miljøvirkemiddel

Grøftetilskudd: I dag teller kornareal det dobbelte av annet fulldyrka areal når dreneringsmidlene skal fordeles mellom fylkene, mens det ikke blir tatt hensyn til for eksempel nedbør og jordsmonn. Dette er urimelig forskjellsbehandling. For mange i Møre og Romsdal vil eventuell grøfting være avgjørende for om jorda går ut av drift eller ikke.

Det må legges til rette for at også "tilfeldig" vedlikeholdsgrøfting kan utløse tilskudd. Ordningen med antall meter grøft er ikke god. Det må heller være andel av godkjent kostnadsoverslag. Vi ønsker å prioritere friske midler inn til denne ordningen. Dagens tilskuddsats er for liten til å utløse grøfting. Derfor må tilskuddsatsen dobles.

Vi må også få inn ei ny ordning med tilskudd til nydyrking. Dette er nødvendig for å produsere nok vinterfôr. Grøfting er et godt klimatiltak.

Økologisk landbruk

Den nasjonale produksjonen må dekke etterspørselen. Øking i produksjonen er viktig for å demme opp for import og for ta ut inntektspotensialet. For å øke både legitimiteten og produksjon må tilskudd langt større grad stimulere produktivitet. Vestlandet har forutsetninger for å produsere en stor andel av frukt og grønt, samt kjøtt og melk, men skal vi nå målene om økt økologisk produksjon, må staten være villig til å bruke midler på dette.

Velferdsordninger

Lokallagene har stort fokus på velferdsordningene. Det er i dag Norske Landbrukstenester som garanterer for beredskapen ved sykdom hos bonden. Først og fremst gjennom landbruksvilkårordningen, men og ved bruk av ordinære avløserer. I begge tilfeller er det nødvendig med et visst volum ferie og fritid for å kunne tilby beredskap ved sykdom. Det er viktig at endringer som blir gjort ikke fører til:

1. Svekket beredskap og dårligere tilgang på kvalifisert arbeidskraft.
2. Omgåelse av regelverket.
3. Sosial dumping.

Landbruket må ha velferdsordninger som kan konkurrere med andre næringer. Spesielt viktig for å styrke rekrutteringen. Samdriftsmedlemmer og ektefelle må kunne ta sykdomsavløsning for hverandre. Tilskudd til avløsning til ferie/fritid må løftes. Sykeavløsningen må dekke faktiske kostnader. Nye brukere bør få halvt avløsertilskudd første driftsår, uten krav til dokumentasjon.

Samdrift er et arbeidsfellesskap av bønder og ble startet med bakgrunn i et ønske om stabil avløserfunksjon og mer ordnet fritid for melkebonden, samt intern sikkerhet ved sykdom. Krav om dokumentasjon av avløserutgifter, betyr i praksis at samdriftsmedlemmer ikke lenger kan avløse hverandre, men må leie inn ekstern avløser. En direkte inntektsnedgang på kr 73 000 for hver samdrift. Krav om dokumentasjon av utgifter til avløser må, slik som tidligere, kun gjelde for enkeltmannsforetak.

Kjøtt og egg

Svin:

Økt målpris på svinekjøtt med 20 øre per kg., for å dekke kostnadsveksten. Viktig å beholde saneringsordningen ved LA-MRSA. Distriktstilskudd på gris er viktig for å styrke svinemiljøene i distriktet, og bør styrkes. Økt dyretallsstøtte på kr 1000 for de første 35 purkene og kr 30 for de første 1400 slaktegrisene. Det er også viktig at innfrakttilskuddet på slakt blir økt.

Storfe:

Selv om det ikke er målpris på storfekjøtt, må pris til bonde betydelig opp. Det må stimuleres til økt storfekjøttproduksjon, både i melkeproduksjonen og ammekuproduksjonen, med fokus på økt mordyr tall. Distriktstilskuddet storfekjøtt må økes betydelig. Det er viktig for økonomien i husdyrproduksjonene at innfrakttilskuddet på slakt blir økt. Dette er særlig viktig for distriktene. Tilskudd til avlsarbeid innen kjøttfe må økes betraktelig, spesielt for å avle fram dyr som utnytter grovfôr og beite godt.

Kvalitetstillegget på storfekjøtt må styrkes.

Økt beitetilskudd og tilskudd ved utmarksbeite må prioriteres.

Driftstilskuddet til spesialisert ammekuproduksjon er i dag avkortet ved 40 mordyr. Vi foreslår å øke satsene betydelig per mordyr i et intervall på 1-50 dyr.

Sau:

Markedssituasjonen på lam tilsier liten/ingen prisøkning. Forsking og tiltak som kan minske tap av beitedyr i utmarka må styrkes. Vi er gjort oppmerksom på at det nå er funnet opp et midler som forebygger alvold. Det bør ytes midler slik at middelet kan utprøves og godkjennes.

Det er nødvendig med en streng forvaltning av rovviltbestandene. Tapene har gått betydelig ned og optimismen i sauenæringa øker i prioriterte beiteområder der rovvilt blir tatt ut. I yngleområdene er utviklingen motsatt.

Kje:

Oppføring av kje kan være en stor ressurs. I dag gis det tilskudd på kr 300 til kje over 3,5 kg. Vi ønsker å øke tilskuddet til kr 450 per kje. Faglag og markedsregulator må vurdere hvor vektgrensen skal settes.

Egg:

Tiltak i eggsektoren må sees i sammenheng med markedssituasjonen. Det må fokuseres på næringsstoffregnskapet på enkeltbruk. Lokalisering må ta hensyn til spredeareal.

Grønnsaker, frukt og potet

Det er stor underdekning av norsk frukt og bær. DK-tilskuddet må minst heves til nivået det hadde før jordbruksforhandlingene i 2014. RMP – større andel som driftsvansketilskudd. I norske frukthager er en altfor stor del av produksjonstreene eldre enn 15 år. Nye plantesystem er svært kapitalkrevende i etableringsfasen. Det er derfor svært stort behov for et investeringsløft for frukt- og bærproduksjonen.

Tilskudd til fruktlager er svært viktig for å styrke innovasjon, markedstilpassning og logistikk. Tilskuddet må økes med 1 million.

Det er fortsatt nødvendig med tiltak som kan sikre en bærekraftig produksjon av industribær for å kunne dekke behovet for norske bær til konserverindustrien. Distrikts- og kvalitetstilskuddet for industribær må økes for å styrke økonomien i produksjonen. Framlegg til økning for alle soner: 4 kr. Bærmottak/innfrysingsanlegg som leverer bær til konserverindustrien må få et eget tilskudd for å kompensere for store kostnader knytte til innfrysing og bearbeiding. Sortsutviklingsprosjekt for industrijordbær må få målretta støtte.

Viktig med norsk produksjon av plantemateriale. Norsk planteproduksjon må settes i stand til å møte en eventuell konkurranse fra importerte planter. Vi må ikke stille oss slik at sorter som gir norsk produksjon konkurransekraft, forsvinn.

Melk

På bakgrunn av melkerapporten utgitt 2014 må melk være et av hovedsatsingsområdene i jordbruksforhandlingene 2016. Kostnadsøkningen de siste årene har vært formidabel. Med stor avgang av melkeprodusenter, må lønnsomheten bedres. Inntektene i melkeproduksjonen på Vestlandet er lavere enn gjennomsnittet i landet. Og nedgangen i melkeproduksjonen er større enn i resten av landet. Målprisen må økes i samråd med markedsregulator. Beitetilskudd – se storfekjøtt.

Det er viktig å se på tiltak som stimulerer avsetningen av geitemelk og geitekjøtt for å styrke produksjonsmiljøet. Det er et stort potensial i produkter av geitemelk. Dette må utnyttes bedre markedsmessig. Vi ønsker å styrke distriktstilskuddet til geitemelk i klyngene med geitemelkeprodusenter. Det må bli slutt på å konvertere kumelk til geit.

Driftstilskuddet heves med kroner 15000 både på ku- og geitemelk.. For å utløse driftstilskudd i melkeproduksjonen må du minimum ha 6 kyr. Frå 6 kyr og oppover utbetales fullt tilskudd.

Bondelaget må få forbedret konkurranseevnen for norsk melk gjennom PU- ordningen. Det betyr blant annet å få fjernet all avgift på norsk yoghurt i PU systemet.

Skatt/avgifter/avskrivninger/fond

Hardere beskatning på kapitalinntekter innført i 2005 må fjernes fordi dette slår spesielt hardt ut for personlig næringsdrivende og i særdeleshet jordbruk. Det er nødvendig med forutsigbarhet og stabilitet i pensjonsspareordninger. Lave inntekter gir for dårlige fradragmuligheter for sparing i pensjon.

Salg av tilleggsjord til bruk i aktiv drift skal være fritatt for beskatning. Ikke kun tilgrensende eiendom, men i fornuftig driftavstand.

Samdrifter

Regler om driftsfelleskap må endres tilbake til gammel ordning, slik at samdriftmedlemmer kan ha andre husdyrslag i eget foretak. Vi oppfordrer Norges Bondelag til å nedsettes ei arbeidsgruppe som ser nærmere på samdriftsproblematikken.

Annet

- Pelsdyr – viktig å styrke ferie- og fritidsordningen, samt 1,5 million til sertifiseringsordning.
- Tilskudd til gamle husdyraser endres til tilskudd per født kalv. Fødte kalver stimulerer til produksjon og en bedre bevaring av rasene.
- Birøktneringa trenger å få økt produksjonstilskudd slik at inntektene fra denne produksjonen kan nærme seg resten av landbruksneringa.
- Vi vil ha økt satsing på skogsvegbygging. Et hogstlag koster kr 2600 per time i drift. Disse timene må være effektive for å sikre lønnsomhet i verdikjeden. Markedssituasjonen for tømmer i Midt-Norge er unik. Industrien får ikke hentet inn nok lokalt tømmer.
- Det er behov for midler til økt nyplanting til skog.
- Viktig at RÅK-ordningen videreføres.
- Vi ber om at det blir utredet å fjerne bunnfradraget på tilskuddene i bytte mot et omsetningskrav for å søke tilskudd. Mange får i dag store areal- og husdyrtilskudd uten å ha en reell produksjon. Det svekker legitimiteten i ordningen. Omsetningskravet må kanskje være forskjellig i forskjellige produksjoner.
- Ett årsverk i landbruket er 1845 timer. Dette er begrunnet i kort arbeidsveg. Landbruket stiller stadig sterkere krav om oppfølging. Bonden er ansvarlig for dyr og gård, både dag og natt, hverdag og helg. Det bør være ulempe nok til å sette timetallet for et årsverk til 1750 timer, likt andre arbeidstakere.